

Motion till riksdagen 2017/18:1794

av **Lars Mejern Larsson m.fl. (S)**

Hela landet ska leva

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av näringslivsutveckling och utbildning för att lösa matchningsproblematiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett fungerande ideellt föreningsliv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig närvaro, servicegaranti och närhet till banker och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av satsningar på olika företagsformer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om infrastruktur samt gränsöverskridande samarbete och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klyftan mellan stad och land har länge ökat. Även om storstäder lockar många unga är urbaniseringen i viss mån också ett tecken på att vårt land inte håller ihop. Många flyttar på grund av bristen på arbetstillfällen och utveckling och att den grundläggande servicen under en lång tid legat på efterkälken. Politiken måste här göra det möjligt för människor att fortsätta bo kvar på landsbygden. Det handlar om arbete, kommersiell och statlig service i glesbygden och möjligheten att göra karriär. Under många år har både den statliga och kommersiella servicen försämrats och i flera fall lagts ner i mindre kommuner. Det är en utveckling som måste tas på allvar.

Regeringen har föredömligt arbetat med jämställdhetsintegrering som grund i budgetprocessen där olika förslag analyseras när det gäller hur de påverkar män och kvinnor. På samma sätt bör regeringen arbeta med en regionalintegrering i budgetprocessen där olika förslag och beslut belyses om vilka konsekvenser det får för glesbygdskommunerna och landsbygden. Idag bor drygt var tredje person på landsbygden. En växande landsbygd med goda förutsättningar till jobb och välfärd är en

grundförutsättning för tillväxt i hela landet. Det finns kraft och potential som måste tas tillvara.

Jobb och tillväxt

En stark arbetsmarknad är grunden för välstånd och en fungerande välfärd. En tes som gäller både stad och landsbygd. Det går bra för Sverige i många avseenden men att arbetslösheten är starkt differentierad både utifrån etnisk bakgrund och mellan kommuner är något som behöver beaktas. Generellt sett har gamla bruksorter ofta svårare, samtidigt som många mindre orter också tagit ett stort ansvar i flyktmottagandet. Här behövs satsningar som gör det möjligt för företag att startas och utvecklas. Men också en närvarande arbetsförmedling med möjligheter till insatser som underlättar klyftan mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Samtidigt som det finns runt 100 000 lediga jobb i Sverige är många fortfarande arbetslösa. Värmland är ett exportberoende län och har dessutom stora internationella aktörer på arbetsmarknaden, många av dem på landsbygden. Som i övriga landet är det största hindret för ökad tillväxt att företagen inte hittar arbetslösa med rätt kompetens. Matchning är idag ett stort problem på den svenska arbetsmarknaden och för Värmlands del är det avgörande att den här klyftan sluts. Framför allt då många internationella företag lätt kan flytta sin verksamhet om matchningsklyftan fortsätter att växa. Här behövs ett ökat samarbete mellan näringsliv, fackliga organisationer och utbildningsväsendet.

På en allt mer kunskapsintensiv arbetsmarknad måste det finnas närhet till utbildningsmöjligheter. Karlstads universitet fyller en viktig roll som regional tillväxtmotor och som en faktor i lösningen på matchningsproblematiken. Regeringen har här skjutit till bra med extra utbildningsplatser men även andra utbildningsformer behövs. Yrkeshögskolan är en viktig del där många går direkt ut i jobb. Här har det skett en förändring i politiken och det är ett typexempel på hur näringsliv och samhälle kan samverka för fler i arbete.

Åtgärder behöver ske utifrån de olika regionernas förutsättningar. En fungerande regional arbetskraftsförsörjning är en viktig pusselbit, men det kan också handla om åtgärder som förbättrat stöd till näringslivsutveckling samt tillgång till offentlig och kommersiell service. Men även riskkapital och investeringar i kommunikationer och infrastruktur är viktiga delar i en kraftfull regional tillväxtpolitik. På så sätt skulle fler företag kunna exportera och finnas representerade på en större marknad, vilket i sin tur skapar möjlighet för företag att växa och anställa fler.

Även EU:s sammanhållningspolitik behöver kopplas ihop med den statliga regionala utvecklingspolitiken, då det finns en tydlig koppling mellan sammanhållningspolitiken och den nationella tillväxtambitionen. EU:s strukturfonder har en viktig betydelse i arbetet för en regional utveckling. Projekt som bedrivs inom ramen för dessa program syftar till att påverka förutsättningarna för regional tillväxt. Att förenkla administrationen och regelverken bör därför vara nödvändiga steg för att projekten ska bli verklighet.

Föreningsverksamhet

Den ideella föreningssektorn i vårt land är unik i jämförelse med andra länder. De flesta människor som bor i Sverige är med i någon av de ca 200 000 ideella föreningar som finns. Oavsett om det handlar om kultur, idrott, politik eller annan verksamhet bidrar den ideella sektorn till att människor från olika bakgrunder och landsändar möts.

Föreningssektorn är en viktig del i integrationen av nya svenskar och för att hålla samhället samman. Den höga anslutningsgraden och den demokratiska uppbyggnad som föreningarna har spelar en viktig roll i vårt gemensamma samhällsbygge. Politiken måste uppmuntra och ta vara på människors engagemang.

Även folkbildningen är en viktig del inom den ideella sektorn. Ett tydligt exempel är det ansvar ABF och andra föreningar tog under flyktingkrisen. Folkbildningen behöver även fortsättningsvis vara en viktig grund för integrationen och för samhällets utveckling.

Det är speciellt viktigt att det finns tillgång till offentliga lokaler och mötesrum i hela landet såsom hembygdsgårdar och Folkets hus. Mötesrum är en grundsten i det svenska föreningslivet och ett aktivt stöd för att bevara dem är en enkel investering i demokratin. Det bör också inkludera att det i regioner finns ett system för att uppmuntra och stödja fria kulturgrupper samt lokala arrangemang och traditioner. På samma sätt behöver även idrotten stärkas och regeringens besked om att extratjänster kommer att kunna nyttjas av föreningslivet är en välkommen satsning. En levande landsbygd skulle inte bara ge effekter av ett mer inkluderande samhälle som garanterar medborgerliga rättigheter. Det skulle också innebära kreativitet och verksamheter, vilket i sin tur skulle leda till fler företag och en ökad besöksnäring.

Servicegaranti och möjligheter till ett levande näringsliv

Utgångspunkten måste vara ett Sverige som håller ihop. För att det ska vara möjligt behövs det åtgärder för att se till att det går att leva och bo på landsbygden. En grundläggande del är att regeringen garanterar tillgång till viktiga funktioner som post, dagstidning, telefoni, el och it och annan basal infrastruktur. Till detta är närheten till myndigheter en faktor som är viktig både för företag och för enskilda medborgare.

Under åren finns det flera exempel på där myndigheter har lagt ner kontor och centraliserats. Den utvecklingen måste stoppas. Regeringen har i sin budget för 2018 beslutat att inleda konceptet servicekontor. Kontor där statliga myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, polisen m.m. kan samlas under samma tak. I dagsläget planeras 10 servicekontor och det här är en åtgärd som regeringen bör utöka framöver. På sikt bör regeringen se till att alla kommuner får en grundläggande service. En statlig servicegaranti för alla kommuner skulle här vara ett bra alternativ.

Regeringen bör också ta ett ökat ansvar för att statliga jobb finns i hela landet. Ett arbete har visserligen inletts kring att stationera ut myndigheter från Stockholm, men ofta glöms de mindre orterna bort. Exempelvis har de senaste myndigheterna som tillkommit i Värmland hamnat i den största staden Karlstad. Det är givetvis glädjande att myndigheter flyttas till Karlstad, men om vi menar allvar med att hela landet ska leva behöver även mindre orter få ta del av jobben. Det handlar inte bara om arbetstillfällen utan också om möjligheten att göra karriär inom yrken som kräver högre utbildning.

Den statliga servicen är en viktig del, men lika viktigt för både befolkning och företag är närheten till lokala banker. Sparbanksrörelsen har sedan länge varit en

utvecklingsmotor i mindre kommuner och gynnat tillkomsten av fler företag och jobb i regionerna utanför de stora tätortsbildningarna. Därför är det viktigt att det förs en politik så att sparbanksrörelsen kan stärkas, och det finns flera områden som behöver åtgärdas.

Politiken behöver också lägga om kurs när det gäller möjligheter för kommuner att upphandla varor och verksamhet. Hela samhället måste arbeta åt samma håll och då måste lokala företag också ha större chans att konkurrera vid upphandlingar. Regeringen har tagit sig an denna fråga vilket är bra, ett arbete som behöver fortsätta.

Alla som kan jobba ska också jobba. Runt om i Sverige finns otroligt många små och medelstora företag. I Värmland skiljer sig nyföretagandet en del mellan kommunerna, men det sker framsteg där framför allt Ung Företagsamhet i Värmland lyckats bra. Allt fler unga oberoende gymnasieutbildning är med och startar företag. Den utbildningen behöver fortsätta genom stöd och investeringar. Framför allt då småföretagare är ytterst viktigt för landsbygden. Regeringen har redan gjort många bra åtgärder för att uppmuntra företagande och här behövs en ständig politikutveckling för att kunskap och engagemang inte ska gå förlorat. Liksom övriga samhället har männen ett försprång inom företagande. Därför finns det ett behov av extra satsningar på jämställdhet och kvinnors företagande. Kvinnors kompetens och resurser tas inte tillvara och om kvinnors företagande skulle öka till männens nivå, skulle det innebära runt 75 000 nya företag med ca 278 000 nya jobb.

Det privata näringslivet är dock inte allt. Det är lätt att glömma bort att social ekonomi och kooperativt företagande är en verklig tillgång. I Sverige har vi till skillnad mot många andra länder ingen stark tradition av medarbetarägda kooperativa företag. Vi ser dock inte minst inom kultursektorn och på landsbygden att kooperativt företagande är på frammarsch. Det är därför av stor vikt att regeringen stödjer de organisationer som arbetar med social ekonomi och utveckling av den kooperativa företagsformen. I andra länder, till exempel Kanada, finns goda exempel på att just ett gemensamt ägande har varit räddningen för ett nedläggningshotat företag. Sociala företag kan vara den första ingången på arbetsmarknaden för den som varit borta från arbete under lång tid. Varje människas vilja till arbete ska tas tillvara.

Infrastruktur

Värmland är ett exportberoende län i likhet med många andra delar av Sverige. Det innebär att både nystartade och äldre företag på landsbygden är beroende av fungerande godstransporter och infrastruktur. Från bredbandsuppkoppling och vägar till kyltransporter, lagerhållning och post. Postnord har under en period varit kritiserade för förvunna brev och paket. För näringslivet är även centraliseringen som skett senaste åren ett problem då den medfört att brev och paket måste lämnas in tidigare på dagen för att komma med samma dag och leveranserna tar längre tid. Detta är ett gissel för de mindre företagen som inte får varor tillräckligt snabbt.

Norge är ett av Sveriges viktigaste exportländer och framför allt gäller det Värmland. Närheten till vårt västra grannland är oerhört viktig för näringslivet och för att få än mer positiva synergieffekter behövs ett utökat samarbete och en gemensam syn på hur våra länder kan bidra till ökad tillväxt. Även här är infrastrukturen viktig. Flera varningssignaler har kommit på senare tid som regeringen behöver ta i beaktande. Det handlar framför allt om sträckan Oslo–Stockholm som knyter samman Nordens viktigaste huvudstäder. För att en fungerande tågtrafik ska kunna fungera optimalt krävs

det en viljeriktning hos båda länderna och ett utökat samarbete. Regeringen bör ta den bollen och inleda en dialog. Även vägtrafiken är viktig, inte minst för den utbredda gränspendlingen och då många varor fortfarande transporteras med lastbil.

Ett exempel på varningstecken är att Tullverket i ett läge av stark tillväxt vill se över sin verksamhet. Avsikten är att eventuellt begränsa öppettiderna vid en av tullstationerna på E18 mot norska gränsen, tullen i Hån, genom att stänga nattetid. De svenska och norska tullmyndigheterna har ett unikt samarbete, som underlättar för handeln genom att export- och importdeklaration kan göras på ett och samma ställe. I Svinesund, Örje och Hån sköter man på svenska sidan all administration av norsk export och av svensk import, medan man på norska sidan sköter all svensk export och norsk import. Endast ett stopp krävs alltså för att klarera varor. Handelskammaren i Värmlands undersökning visar att planerna för nattstängning får konsekvenser för 48 av 55 svarande företag, bland annat genom försämrade logistikflöden, längre transportsträckor, ökade kostnader, förlorad tid och större miljöpåverkan. Regeringen bör ta ett större helhetsgrepp kring gränsöverskridande samarbete och för att underlätta transporter över landsgränserna.

Lars Mejern Larsson (S)

Berit Högman (S)

Gunilla Svantorp (S)

Eva-Lena Gustavsson (S)

Mikael Dahlqvist (S)